

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Četrtkova številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik pod imenom

LJUDSKI GLAS

Letnik IV., številka 3.
Stane letno 18 din., mesečno 1-50 din.

Allerhöchstderselbe.

Mi nismo monarhisti. Ampak tudi kake boljševiski bavhavci nismo. Zavrženi diplomati, ki se zbirajo v Delavskem domu v Ljubljani, trdijo celo, da smo ljudi socialpatrioti. Vkljub temu ne moremo več molčati, ampak hočemo zapisati, kar nam je na srcu.

V stari Avstriji smo bili vedno vsi iz sebe, kadar smo čitali opise raznih dvornih balov, kjer je bilo vse tako lepo opisano: Kakšne kikirje in frizure so nosile dvorne kamercofe in kako se je sukalo okrog sitnih starih gardedam in domišljavih punc vse, kar je premogla ta država na bistrinosti in pameti. V sredi med njimi je kraljeval stari »Allerhöchstderselbe« in kadar so se mu približali dopisniki dunajskih svetovnih listov, so dobili naenkrat tak slog, da si je moral človek jezik polomiti pri čitanju.

Priznati moramo, da smo si po prviru globoko oddahnili in da je izgledalo, da bo to v naši novi državi za spoznanje bolje. Na pokojnem kralju je bila marsikaka človeško velika črta, ki je podobne komedije odklanjala in tudi o sedanjem kralju ne vemo nič slabega. Najbrž bi si to odločno prepovedal, če bi vedel o vsem. S tem člankom se torej ne mislimo dotikati tega, kar naj bi bilo simbol državne veličine. Ne samo zato, ker bi nas v tem slučaju zaprli, ampak ker res ne čutimo potrebe zato.

Kralj Aleksander je bil pred kratkim v Kamniku na lovu, kjer smo mu voščili tudi mi najlepšo zabavo. Sedaj se je zaročil, pri čemer mu želimo mnogo sreče.

A za nekaj drugega gre. V obeh slučajih so razlile velike duše po našem časopisu toliko smešnega, da je skoro nam žal za to, kar kralj predstavlja. Petolizniki ne znajo ločiti nikdar med človeškim in med abstrakcijo simbola. Zato so v stanu spraviti skupaj take stvari, kakor jih je čitati zadnje dni po vsem jugoslovanskem časopisju, zlasti pa pod črto in nad njo v »Slovenskem Narodu«. Čisto mogoče je, da nam bodo te vrstice črtali, in da nam ne bodo pustili povedati, da so se nad »Narodovimi« kozli tri dni norce brili. Vendar pa smo mnenja, da bomo izvršili socialistično in obenem državotvorno delo, ako povzročimo, da se v naši žurnalistiki »Allerhöchstderselbe« prepove. Govekar in Slavko Plemelj, ki jima je takrat, ko so po Bistriški dolini kozle streljali, srce tako bilo, kakor še nikdar v življenju, naj dobita zato vsak po eno medaljo. Nato pa naj ju izženejo iz naše države. Za prognanstvo najprikladnejši kraj bi bil po našem mnenju otok Madeira. Res oba izgnanca ne marata za Karla, ki je tudi na tistem otoku, zato pa bosta našla tam obilo sorodnih duš.

FRANJO KOREN:

Naše stališče do kmetškega ljudstva.

(Poročilo na strankinem zboru v Trbovljah o Božiču 1921.)

(Nadaljevanje.)

Poljedelstvo prevladuje v Sloveniji po dolinah: na Murskem in Ptujskem po-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Franciška ulica 6-I.

Stane mesečno 7 din., celoletno 84 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 50 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

lju, v Savinjski, Krški in Savski dolini. Prevladajoča oblika je tukaj srednja kmetija, v katero se zajedajo tu bolj, tam manj, veleposestva in industrijski obrati. Veliko veleposestev je na črti Maribor-Pragersko, ker je že vsled bližine večjega mesta tudi industrijalizacija velika. V spodnji Savinjski in Šaleški dolini se zbirajo mali človek. Ta se je seveda takoj oklenil socialističnega gibanja, gospodarsko predvsem okrog nastajajočih trgovskih oziroma industrijskih obratov. V gornjem delu Gorenjske je doma poleg srednjega kmeta mala obrt, ki se združuje v novejšem času v industrijo. Sloji, ki se nagibajo v Sloveniji po deželi v naše vrste so: viničarji in mali vinogradniki, gozdni delavci, mali posestniki ter hlapci in dekle. Socialno stanje teh slojev mora imeti naš kmetijski program v prvi vrsti pred očmi. Poleg tega pa mora ugotoviti naše razmerje do gozdnega in poljedelškega veleposestva in tudi do srednjega kmeta. Ozreti se homo morali tudi preko ožjih slovenskih mej: V severozahodnih delih naše države sta še doma fevdalizem in zemljiško gospodarstvo. V Vojvodini, Sremu in Slavoniji imajo ogromne grajšinske latifundije ali veleposestva, kjer so zaposleni in izkoriščevani tisoči in tisoči. Zavzeti se moramo tudi za te sotrpine v državi, kadar razpravljamo o svojem kmetiskem programu.

Rekli smo, da ustvarja socializem za obstoječe gospodarske organizacije novo lastniško pravo. Bistvena točka tega prava je v zahtevi, da mora postati povsod, kjer se družabno ali s tujo besedo kolektivno gospodarji, vsa družba lastnica

LISTEK.

FR. ROJEC:

Napredek slovenske drame.

V 12. tednu gledališke sezone je bila v Ljubljani na sveti večer premiera mladinske igre v štirih dejanjih »Peterčkove poslednje sanje«. »Jutro« je s posebnim zadovoljstvom in povdarkom naznanilo, da je to igra pisal pesnik »Zlatolask«, gledališki ravnatelj g. Pavel Golia. Pisatelj sam je krstil svojo igro za božično povest, kar pa ni. Doživeli smo torej nov vesel skok v napredku slovenske drame.

Nova Golieva igra je nekaj posebnega, nekaj izrednega. Igra se začneja v postelji in se konča v ravno isti postelji. Razvitek in smisel igre pa kaže, da je dala življenje zanjo že natisnjena mladinska igra s petem v treh dejanjih »Tončkove sanje na Miklavžev večer«, v katero se je gospod pesnik baje tako zagledal, da je hotel še svoji igri dati ime »Tončkove poslednje sanje«, a prijatelji so mu menda to odsvetovali.

Vsaka povest in igra mora imeti svojega junaka ali junakinja, ki se z izrednimi svojstvi in deli odlikuje pred vsemi drugimi osebami. Ta junak mora biti tak, da zbudi sočustvovanje in največje zanimanje gledalcev. V Golievi igri hoče najbrž biti glavna junaka oseba Peterček. Ali ravno ta oseba je najmanj prikupljiva in ne zbujajo nobenega sočutja, ker je prevelika in se takoj spozna, da svojo bolezen le hlina. Sploh je Peterček čuden nestvor. Bolan je tako hudo, da mora v četrti sliki umreti posiljene gledališke smrti, ko menda enkrat že prej umre na koncu tretje slike: a med igro popolnoma zdrav dirja brez vsake potrebe in smotra okrog po odru skozi tri slike in se pri tem ne izkaže z nobenim očičnim dejanjem.

Taki klavni junaki naj se ne postavljajo za zgled naši mladini! Ona hoče živeti, ona mora biti krepka in zdrava ter kot taka pridno delati za svojo in narodovo boljšo bodočnost, a ne za smrt. Tudi lepi božični prazniki pomenjajo življenje in odrešenje zemeljskih trpinov iz stisk in nadlog raznih brezsrčnih Herodežev.

S Peterčkom se pode po odru tudi materin duh, čarodej, čarodejka, mesec, Jezušček, Sv. trije kralji, Jožef, Marija, angeli in celo kralj Matjaž z Alenka, Alenčica in številna vojska semora prebuditi v svoji podzemeljski jami pod Gorjanci samo zato, da sprejme brezpomembnega Peterčka in s tem podaljša igro za eno sliko. Med temi osebami je najsmušnejša figurica Jezušček, ki teka po odru kakor prepelička med žitom. Materin duh kriči in kliče sanje na Peterčka, kakor kak derviš, prihaja iz nebes in gre kralja Matjaža prositi za Peterčka. Ali ni Bog močnejši nego kralj Matjaž, ali ne more pri njem izprositi pomoči za bolnega otroka?

Gospod Golia je privlekel za lase na oder razen Matjažev skupine, ki zasluži, da se napravi zanjo posebna cela igra, kar ne bo težko za onega, ki ima nekoliko lastne domišljije, še nekatere druge osebe, ki ne spadajo v igro in kvarijo s svojimi nastopi božično harmonijo. Ali njemu so bile te osebe potrebne, ker si menda ni mogel izmisliti drugih primernejših, To

vseh sredstev s pomočjo katerih gospodari. To skupno lastno proizvodno sredstvo imenujemo kolektivizem. Socializem ima pred očmi vedno in povsod gospodarstvo v družbah, toda ne v družbah, kjer posamezne osebe obvladujejo gospodarstvo s tem, da drže v svoji lasti ona sredstva, ki so potrebna tem družbam za proizvodnjo. Take družbe namreč ne gospodarijo tako, kakor zahteva korist vseh članov družbe, temveč tako, da ima čim večji dobiček od gospodarstva tisti, ki ima v lasti proizvodna sredstva. Taka družba je kapitalistična, ker izkorišča lastnik druge člane družbe. Zato uči socializem: ne posamezniku, ampak vsem proizvajajočim se mora priznati lastniška pravica nad proizvodnimi sredstvi. Ako je res, da naš takozvani mali človek na deželi nikjer ne gospodari družabno, ampak povsod individualistično (vsak na svoj račun), potem bi moralo biti res tisto, kakor mislijo nekateri: socializem bi moral ostati za te ljudi mrtev. V resnici pa je v vseh takih trditvah velika znota.

Družabno se ne gospodari samo v tovarni, ker je tam družabno gospodarstvo za vsakega vidno. Upoštevati je treba tudi vse tiste družbe, ki jih ustvarjata in nevidno vezeta promet in trgovina. Vsakdo, ki producira blago za trg, je član nešteti gospodarskih družb. Časi, ko se je produciralo samo za lastno uporabo, so že davno minuli. Samo tisti, ki ne producira ničesar za trg, bi mogli danes še gospodariti nedružabno. Ker pa takih, ki bi producirali le za domačo rabo, ni, mora vsakdo, ki kaj producira, producirati družabno.

Naloga socialističnega kmetijskega programa je, da odkrije v kakšnih družabnih zvezah se globlje gospodarstvo našega kmetijskega proletariata in da mu pripomore do solastništva čez ves družabni kapital, ki z njim take družbe delajo in katerega tudi vstvarjajo, — s katerim pa morda danes gospodarijo posamezniki, med tem ko so vsi drugi družabniki brezpravni sužnji tega kapitala. Da si bomo popolnoma na jasnem, je treba še povedati, kaj ni naša naloga. Naša naloga ni, da bi razmišljevali o tem, kako bi se postavilo namesto vsakega zasebnega obratovanja kasarniško gospodarstvo, ali pa vsepovsod mesto malega obrata veliki obrat pod skupnim vodstvom. Ali se to naredi ali ne in v koliko, o tem so poklicani razpravljati narodni gospodarji opirajoč se na narodno gospodarske zakone.

kaže, da ima dober literaren želodec in me spominja na Dolenjca, ki je med svetovno vojno kot črnovojnik pri menažiranju marmelado, zelje in juho kar skupaj zmešal v svoji skledici in potem slastno klepal in požiral to čudno godljo. Ko so se mu tovariši smejali, jih je prav po salomonsko zavrnil rekoč: »Kako ste vi neumni, ker se mi smejete! Saj gre vse v en želodec in je pač vseeno, če se jed zmeša že zdaj tu v skledici ali pozneje v želodcu!«

Nekaterim našim brihtnejšim malčkom se morda tudi čudno zdi, kaj išče Peterček in mnogoštevilna pisana družba na sveti večer zunaj v gozdu pod Gorjanci. Ob takem času je najprijetnejše v topli sobi v krogu dragih sorodnikov, prijateljev in znancev. Z vsemi štirimi bi se vsak deček otepal in branil, če bi ga kdo podil na sveti večer v zasneženi gozd občudovati prirodno krasoto in poslušati blebetavega gozdneega župana. No, ubogi Goliev Peterček se mora žrtvovati za čast glavne osebe in radovoljno vzeti na svoje srbke rame tudi križ takega pbočnega

ne. Vprašanje velikega ali malega obrata, skupnega vodstva ali vodstva poedinca, obratnih edinic, to so vprašanja ekonomske smotrenosti, ne vprašanja, za katera in proti katerim bi se smeli izrekati v imenu socializma. Imamo v moderno urejenih državah vse polno primerov iz statistike, iz katerih lahko vidimo narodno gospodarski razvoj, ki nam kaže na eni strani ugodnejšo sliko v veleobratu, na drugi v malem obratu. Nikakor pa ne smemo tujih ugotovitev kratkoma lo prenašati na naše razmere. Tuje ugotovitve naj bodo samo kažipot našim narodnim gospodarjem, kako se naj vsaj enkrat poizkusi dognati številčno sliko našega kmetijskega gospodarskega in socialnega stanja.

Torej niti tovarniško organiziran veleobrat s skupnim vodstvom, niti zemljedeljski veleobrat nista predpogoj in edina obratna oblika socialistične družbe. Ali se bo mali obrat vzdržal ali ne, ali je bolj na mestu skupno vodstvo ali osebna odgovornost in iniciativa, vse to so vprašanja, na katera odgovarjajo praktični gospodarji in pa gospodarski razvoj sam. Socialisti se nimamo izrekati za ali proti eni izmed zgoraj navedenih obratnih oblik.

Nemogoče je, da bi se upravljalo kdaj gospodarstvo celega sveta strogo centralistično, z ene točke, in da bi bil ves svet ena samo velika tovarna in do podrobnosti z ene same točke upravljan veleobrat. Obrat mora biti tako velik, kakor predpisuje to gospodarska smotrenost.

Čisto jasno je, da mora prepletati narodno gospodarstvo nešteto raznovrstnih gospodarskih enot in da se mora puščati tem posameznim gospodarstvom čim največja samouprava. Če bi puščali to v nemar in tirali gospodarski centralizem predaleč, bi ustvarjali prav nerodne aparate, ki so dokazali svojo gospodarsko nesposobnost že v vseh strokah. Če je popolnoma izključeno, da bi smeli nerazdružno vezati socializem z gospodarsko centralizacijo te vrste in če je nujno potrebno, da se prepušča posameznim obratom najširša svoboda, potem se moramo vprašati: Kako velike smejo biti te edince? Ali smejo obsegati sto, ali deset ljudi — in če jih smejo deset, zakaj ne smejo obstajati tudi iz enega samega?

Za socializem ni bistvene razlike med samoupravo skupno upravljanega tovarniškega veleobrata in med samoupravo

pregnanstva. Ali usmiljena srca naj se ne boje zanj. Mraz mu ne škoduje, ker je tako bolan, da se mu že blede in mraza več ne čuti! Nespametni duhovi ga le v njegovih nezavesti preganjajo po gozdu. Če bi bil Peterček zdrav in brihten, pa bi gotovo tudi on ostal doma v svoji sobi. Bolan pa je samo zato, da v četrti sliki umre. In če bi se iz gozda, kjer prvič umre, ne vračal v svojo posteljo, ampak bi se kar naravnost presečil v nebesa, bi bilo to igri le v korist. Saj za zadnjo sliko je pisatelju kaj občutno zmanjkovalo gradiva. Zato je v tej sliki vse prisiljeno in na široko razblinjeno. Berač, ki ga je najbrž zbudil iz življenja »Cvrček za pečjo« in izpremenil v čarovnika kak Mefisto, se poslovi brez vsake potrebe in odide iz hiše, preden se zdani; babica pa poje Peterčku »tuta-aja« tako dolgo, da on umre. Ali res tako umirajo naši Peterčki? In nazadnje tista Faustova nebesa na stopnicah! Polna so figur iz voska; zato tudi ne znajo govoriti in ne povedo, če jim je Peterčekov prihod všeč ali ne. Človeku se zdi, kakor bi gledal bivše avstrilske ce-

malega človeka, ki žela samostojno v malem obratu.

Bistveno za socialistično pojmovanje je le to, da ni ne v enem, ne v drugem slučaju tisti, ki v obratu dela, lastnik zemlje, orodja in surovin s katerimi dela, ampak samo njih uporabnik, ki jih uporablja v okviru gospodarskega načrta družbe, nastale vsled skupnih gospodarskih in političnih interesov.

Rekli smo že, da je tudi mali obrat že vsled tega, ker producira za trg, član nešteti gospodarskih družb, ki sicer niso tako vidne, kakor pri veleobratu, ki pa jih prevladujejo ravno tisti gospodarski zakoni, ki obvladujejo vsako družabno produkcijo. Tudi tu se dajo zasledovati vse značilne oblike izkoriščevanja, kakor jih odkriva socializem. Kdo ne ve, da je donasala zemlja kmetškemu posestniku pred vojno komaj toliko, da se je borno preživljal, da mu je pred vojno donasala pač nekaj več, da pa mu po vojni donasa še manj nego pred vojno in da pada zdaj tak posestnik v vedno večjo bedo. In temu ljudstvu naj bi ne imel socializem ničesar povedati samo zato, ker sedi kapitalist izkoriščevalec v daljnem mestu in ga morda izkoriščani niti ne poznajo?

(Dalje prih.)

Organizacijski pravilnik.

Socialistične stranke Jugoslavije, veljave za slovensko ozemlje za čas do skupnega strankinega kongresa.

(Sklep pokr. strankinega zbora v Trbovljah 26. in 27. decembra 1921.)

(Nadaljevanje.)

§ 24. Za delegata morejo biti izvoljeni tudi člani drugih organizacij SSJ in KDZ, toda le iz istega okrožja. Posamezni delegati smejo biti poverjeni tudi z več glasovi, oziroma smejo zastopati po več organizacij, nihče pa ne sme imeti več nego pet glasov.

§ 25. Na članske zборе, ki bodo volili delegate, morajo biti povabljeni vsi člani, nečlani pa ne smejo biti navzoči. Voljen sme biti le imenoma določen kandidat; organizacije torej zastopstva ne smejo odstopiti še neznanemu delegatu kake druge organizacije. Organizacije, ki žele imeti skupnega delegata, se morajo torej pred volitvijo dogovoriti. Če bi delegat ene organizacije ne dobil večine v drugi, je treba ponovnega dogovora in zborovanja.

sarje in vojskovodje v panorami v dunajškem Pratru.

Igra ima še več neskladnosti, toda nočem se baviti s podrobnostmi. Ne rečem pa, da bi se več nehotel pečati s to zadevo posebno še zaradi tega, ker je stala naprava novih kulis in obleke za to čudno prvo slovensko novost v tej sezoni gotovo velikanske vsote državnega denarja in mislim, da je še vedno prva in glavna stvar pri vsaki gledališki predstavi igra, a ne oprema odra! Svetle orehove lupine se še otroci kmalu naveličajo, zato je tudi jaz ne morem biti iz srca vesel.

Zdi se mi, kakor bi se vračali oni časi, katerim je posvetil naš nesmrtni Cankar svojo deseto knjigo z naslovom: »Kranova kobila«. Prosvetni možje, ki vodijo usodo naših ljubljanskih gledališč, naj ne pozabljajo, da sta zdaj ta umetniška zavoda poddržavljena in last naroda. Tudi naj ne mislijo, da je naš veliki in neustrašeni borec za resnico in pravico Ivan Cankar s telesno smrtjo izginil s sveta. Njegov duh še živi ter nas vodi naprej po poti, ki jo je nam pokazal.

ali pa se dajo zastopati organizacije vsaka po svojem delegatu.

§ 26. Namestnik nastopi kot delegat, če mu izda pravi delegat potrdilo, da se pokrajinskega zbora ne misli udeležiti, ali pa če mu potrdi odbor, da je prvi delegat zadržan. Če namestnik tega potrdila nima, mu bo izdana delegatska izkaznica šele na pokrajinskem zboru, če se ga prvi delegat ne udeleži.

§ 27. Glasovalno pravico imajo na pokrajinskem zboru le tisti delegati ki so navzoči ves čas zborovanja. Ni torej dopustno, da bi bil kak delegat navzoč prvi dan, za drugi dan pa bi hotel pooblastiti svojega namestnika. Delegat, ki prvo prepozno, izgubi svojo delegatsko pravico. Če je bila izdana že delegatska izkaznica njegovemu namestniku.

§ 28. Za delegata sme biti izvoljen le tisti član, ki je naročen na kak strankin političen list (»Napreč«, »Volksstimme« ali »Ljudski Glas«) in je že najmanj tri leta organiziran. Člane, ki še niso tri leta organizirani, smejo voliti le organizacije v tistih krajih, kjer prej ni bilo organizacije niti SSJ niti KDZ.

§ 29. Pokrajinski zbor je suveren (pri svojih sklepih popolnoma neodvisen), razen v kolikor omejuje njegov delokrog centralni statut. Njegovi sklepi so veljavni za vse organizacije in člane pokrajinske organizacije SSJ in KDZ na Slovenskem. Posamezni delegati so za svoje delovanje na zboru odgovorni edinole svoji vesti.

§ 30. Pokrajinsko vodstvo stranke tvorijo:

Pokrajinsko načelstvo, t. j. 5 članov in 3 namestniki, ki morajo imeti možnost često se shajati. Vse te voli pokrajinski zbor iz svoje srede.

Pokrajinski odbor. Ta sestoji iz:

- a) pokrajinskega načelstva;
- b) nadaljnih 5 članov in 3 namestnikov, ki jih voli pokrajinski zbor iz svoje srede in
- c) še najmanj 5 članov, ki jih volijo okrožni zbori.

§ 31. Dokler okrožja še niso urejena, se volijo njih zastopniki v pokrajinskem zboru na ta način, da se razdeli ozemlje, ki še nima okrožij, na enake dele po številu organizirancev, potem se pa dotične organizacije pozovejo, da se dogovore o skupnem kandidatu. Pri občnem soglasju, ali če soglašajo v izbiri kandidata vsaj tiste organizacije, ki zastopajo dve tretjini organizirancev dotičnega ozemlja, velja kandidat za izvoljenega, sicer se mora sklicati po načelu okrožnega zbora za to volitev konferenca, ki odloča potem z navadno večino delegatskih glasov.

§ 32. Organizacije vsakega zemljopisno ali gospodarsko zaokroženega ozemlja imajo pravico organizirati se v samostojno okrožje in izvoliti svojega zastopnika v pokrajinski odbor, če doseže skupno število njih organizirancev 10% vseh strankinih članov. Okrožje obsega lahko več okrajnih glavarstev, po oblasti meji pa ne sme biti presekano.

§ 33. Pravico do posebnega člana pokrajinskega odbora ima tudi vsaka krajevna organizacija, če doseže njeno število 10% vseh strankinih članov. Če pa pade število organizirancev v taki krajevni ali okrožni organizaciji pod 10%, zgubi njen zastopnik v pokrajinskem odboru odločilni glas takoj, posvetovalni mu pa ostane do prihodnjega pokrajinskega zbora.

§ 34. Volitve članov pokrajinskega odbora iz posameznih okrožij morajo biti izvršene najpozneje v 3 mesecih po pokrajinskem zboru. Okrožni zbori morajo biti sklicani na isti način, kakor pokrajinski zbor — če se je pa število članov več

nego podvojilo od meseca, ki je bil mero-dajen za pokrajinski zbor, nimajo posamezne organizacije pravice na več delegatov, nego jim gre na podvojeno število. Isto velja tudi za okrožja z ozirom na člane pokrajinskega odbora, tako, da imajo okrožja, ki so imela pred pokrajinskim zborom 500 članov in se dvignejo v drugem mesecu po zboru na 1000 članov, dobe svojega člana pokrajinskega odbora, tista pa ne, ki so imela pred zborom samo 499 članov. (Ta zgled velja za slučaj, da ima pokrajinska organizacija stranke 10 tisoč članov. Pri 6000 članov ima okrožje s 600 člani že svojega zastopnika v pokrajinskem odboru, torej bi imelo pred pokrajinskim zborom lahko tudi samo 300 članov).

(Dajje prih.).

Davki.

Svojeovna vojna je najširše plasti naroda zdramila iz globokega spanja. Velika moritev in gospodarsko izropavanje je ljudstvo napotilo k razmišljanju, kako in zakaj je bila mogoča vsa ta nesreča.

Kdor je prišel do prepričanja, da bi bila marsikatera nesreča odpravljena, če bi ljudstvo znalo in hotelo gledati na prste onim, ki vodijo državo, ta je zadel pravo! Ljudstvo bi moralo zasledovati delovanje poslancev, ministrov, diplomatov itd. Z drugimi besedami povedano: Ljudstvo bi moralo zasledovati politiko.

Socialisti smo pri vsaki priliki na to opozarjali, vendar so razni »rodoljubi« znali ljudstvo vedno uspavati z rekoni: »moli in delaj!« vse drugo pride samo po sebi.

Tudi med ljudstvom samim se je našlo mnogo posameznikov, ki so trdili, da za politiko nimajo časa, ter so jo tudi radi prepuščali onim, ki so bili zato dovolj »modri« in dovolj »požrtvovalni«.

Krvava daritev je šele ovrgla take trditve, ker je jasno dokazala, da odločuje politika v blagostanju ljudstva in celo tudi o tem, ali bo ali ne bo tekla kri.

Kruto prevarano ljudstvo je po vojni postalo, kar je zelo razumljivo, zelo nezaupno. To so že v naprej vedeli oni »rodoljubi«, ki so te razmere zakrivil, zato so mnogo premišljevali o tem, kako si pridobe zopet zaupanje ljudstva, da ga počasi zopet uspavajo.

Zavedali so se da če pridejo med narod s svojim starim programom, bodo morali bežati. Zato so si izmislili prav radikalne obljube, seveda z namenom, da jih čimprej zopet pozabijo. Po domače bi rekli:

pesek v oči.

Pri volitvah se je pojavil marsikateri agitator, ki je obljuboval, da bo njegova stranka, če zmaga, sploh vse davke odpravila. Hrvaški pustolovec Radić n. pr. še danes obljubuje, da v njegovi državi ne bo nič davkov.

Mi socialisti tega nismo nikdar trdili, povedali pa smo:

1. da naj davke plačuje tisti, ki ima dovolj dohodkov.

2. za kaj se naj ta denar porabi.

Vsi davki naj bodo neposredni. To se pravi, država naj iztirja vse davke neposredno od posameznih državljanov, torej brez posredovalcev. Sedaj temu ni tako. Država nalaga davke **napotrebščine**. Ti davki pa so proti onim, ki jih plačujemo neposredno v denarju, tako majhni, kakor muha proti konju.

Pravo sliko vidimo v tem, če pove-mo, da plačujemo pri kilogramu sladkorja čez 20 K posrednega davka. Vsak naj si izračuna, koliko kilogramov potrebujemo

vsako leto, pa bo videl koliko plačuje le pri sladkorju davka na leto. Pomisliti pa je treba, da je davek prav na vsaki potrebsčini, potem si bomo šele znali predstaviti vsoto posrednih davkov.

V čem tiči krivica?

Kilogram sladkorja stane danes 56 K, pa naj ga kupi bogatin ali revež. Kdo ga lažje plača? Pri tem je vračunan že davek, katerega plača vsak, enako oni, ki ima 1500 K mesečnih dohodkov, kakor oni, ki samo pri eni kupčiji zasluži na stotisoče. V tem je torej vsa krivica!

Če bi na blagu ne bilo nikakršnih davkov in bi se iztirjavali vsi davki le od dohodkov, bi ljudstvo kmalu spoznalo, da morajo oni, ki imajo več dohodkov, tudi več davka plačevati.

Zatorej moramo predvsem zahtevati, naj bodo vsi davki **neposredni** (direktni).

Posredni davki naj bodo razdeljeni tako, da bodo oni, ki imajo več dohodkov, razmeroma več plačali nego oni, ki jih imajo manj. Davki naj bodo **progressivno razdeljeni**. Omeniti je treba, da oni, ki imajo manj ko 24.000 K letnih dohodkov, sploh ne bi imeli plačevati nič davkov. (Razpredelnica, ki kaže, kakšen naj bi bil ta davek, je natisnjena v letošnjem delavskem koledarju. Tudi drugega lepega in dobrega je tam veliko. Zato priložimo ta koledar vsem, ki delajo! Velja le 5 Din., dobi se pri vseh naših organizacijah, ali pa pri pokrajinskem tajništvu SFSJ v Ljubljani, poštni predal 168).

Končno je treba povedati, kako naj se s tem denarjem gospodari.

Današnja kapitalistična država pomeče največ svojih dohodkov v žrelo militarizma. Ne trdimo, da vojakov država sploh ne potrebuje, trdimo pa, da jih je mnogo preveč. Socialisti zahtevamo, naj se militaristična armada preuredi v demokratično ljudsko brambo.

Denar pa, ki ga požre škodljivi militarizem, in druge v varstvo kapitalizma ustanovljene naprave, naj se porabi v ljudstvu koristne namene. Šole, zdrava stanovanja, kopališča, železnice, zavarovanje vseh državljanov za slučaj bolezni, nezgode, onemoglosti itd., saj je še vse polno takih potrebnih stvari, ki bi jih bilo treba zboljšati, oziroma šele ustanoviti.

Misliti je tudi treba na odpravo onih socialnih krivic, ki jih povzročijo današnji krivični red.

Vzemimo en sam primer.

Marsikatera ženska, zdrava in polna življenja, nima prilike, da bi sledila naravnemu nagonu — materinstvu. Pomanjkanje denarnih sredstev ji ne dovoljuje ustvariti si lastno ognjišče. Zgodi se, da za trenutek pozabi na svojo revščino, prevlada jo naravni nagon, ki jo privede v naročje moža, ki ga ljubi. Posledica je dete brez očeta — pankert, kakor ga imenuje v kapitalističnem mišljenju vzgojeno ljudstvo! Mati vlačuga — dete **pankert**. Koliko krivice samo na teh dveh!

Ali bi ne mogla država poseči vmes ter pomagati materi vzgojiti svoje dete za poštenega in koristnega člana **človeške družbe**? Rešila bi s tem oba.

Tako državo si zamišljamo mi socialisti!

Kapitalisti bodo rekli, da je to neizvedljivo. Mi pa pravimo, da bi država, če bi pobirala davke, kakršne predlagamo mi, imela več dohodkov, če bi odpravila one škodljive in drage naprave, bi imela pa tudi manj izdatkov.

Načrt socialistov je izvedljiv, tisti, ki se z njim strinjate, pridite, zavijajte rokave, in pomagajte! Naj živi **borba** za pravičnejši družabni red!

Politične vesti.

✦ **Krošnjarenje.** Klerikalno časopisje postaja strašno socialno. Pri vsaki priliki oznanja, da bo svet rešil iz težkih razmer le — krščanski »socializem«. Predvsem je treba povedati, da je to, kar oni imenujejo socializem, le zloraba imena ker to mazilo, ki ga priporočajo, ni socializem, temveč **solidarizem**. Krščanski »socialisti« zbirajo pristaše na verski program. Ne prihajajo pa k njim le izkoriščevalci. Kako se bodo izkoriščevalci borili za pravice izkoriščancev, ko imajo od tega izkoriščanja dobiček, je za nas precej nerazumljivo. Pa tudi solidarizem je le vaba za nerazsodne ljudi. Izkoriščevalci se poslužujejo te vabe, da zopet namečejo v oči peska, v kolikor ga je svetovna vojna odstranila. Klerikalno časopisje se zadnje čase prav pridno zaganja v našo stranko. Zlasti jim ne ugaja program, naše zedinjene stranke. Da bodo sili, bomo pri priliki primerjali naš program z njihovim, naše delo z njihovim, pa bomo kmalu na čistem.

Tedenski pregled.

Glavni rezultat washingtonske razorožitvene konference je ta, da se je osnovala četvero-zveza med Zedinjenimi državami, Anglijo, Francijo in Japonsko, ki nadomešča poprejšnjo angleško-japonsko zvezo. Formalno so se dogovorili, da za deset let odloče oboroževanje, in sicer le na morju. Posebno se je temu upirala Francija, ki se hoče s svojimi podmornicami ščititi zoper mogočue angleške velike bojne ladje.

Japonska se nahaja tedaj v tej četvero-zvezi, kar skuša izkoristiti tako, da se zaje v svojo sosedo Kitajsko in ji odtrga yes Šantung. Od strani Kitajske je pa opaziti nagnenje proti Rusiji; tudi Rusiji je na tem, da pride med njo in Kitajsko do dobrih odnošajev, ker so Japonci obema nevarni.

Predsednik Zedinjenih držav prejema, kakor poročajo listi, z vseh strani Amerike proteste, da bi bila Rusija povabljena h gospodarski konferenci v Genui. Ameriški kapital že ve, zakaj se vmešava v gospodarske razmere prekmorskih držav. Jasno je, da so vse besede dobrohotnosti kapitalistične Amerike le puhlice.

Nemiri po angleških dominijonih se nadaljujejo.

Gospodarska konferenca v Cannesu je končana. Pod vplivom Angležev so dovolili Nemčiji moratorij pri plačevanju reparacij. Kot druga točka bi bila morala uspeti zveza med Anglijo in Francijo, kar pa se ni posrečilo. Briand je jel nekoliko popuščati, kar bi moglo privedi do dobrih odnošajev med obema državama. A to je bilo nacionalističnim in šovinističnim krogom v Franciji preveč. Zagrmeli so v svoji zaslepljenosti in povzročili padec Briandovega kabineta. Novo vlado je postavil bivši predsednik Poincare, ki bo nadaljeval politiko tigra Clemenceauja, to se pravi v strogo imperialističnem in militarističnem zmislu s pomočjo represalij in vojaških zasedb.

Lloyd George sicer nadaljuje v Parizu pogajanja s Poincarejem, toda razmerje med državama se je bistveno poslabšalo in ni pričakovati posebnih uspehov.

Za predsednik irske republike, ki je dobila značaj britanskega dominija, je bil izvoljen Griffith. Prejšnji predsednik Devalera je napovedal sedanjemu režimu

neizprosni boji, češ da Irci še niso popolnoma osvobojeni.

Italija se je na konferenci v Cannesu obnašala precej čudno, ker se ni mogla prav nič odločiti. Pač pa je izjavila, da bo podpirala zvezo med Anglijo in Francijo, če ji dovolita garancije za slučaj spopada z Jugoslavijo.

Včeraj se je sestala v Gradcu prometna konferenca nasledstvenih držav, ki bo razpravljala o vprašanju medsebojnega prometa, zlasti potnih listov.

Po angleškem posredovanju se je poljska vlada jela pogajati s sovjeti glede gospodarske upostavitve Rusije.

Val brezposelnosti, ki se vije po vsej Evropi, je dosegel tudi Švico, kjer bo tudi kmalu stotisoč brezposelnih. Vzrok brezdelice je naraščajoča gospodarska kriza in pa predobra valuta.

V Parizu so ustanovili nekateri poslanci in pisatelji nadstrankarsko zvezo narodov za resnični mir.

Včeraj se je začelo zopet zasedanje narodne skupščine. Seja, ki se je bavila z vladno deklaracijo, je bila dokaj burna. Zlasti republikanci so vladi očitali, da je namesto ekspozeja o notranji in zunanji politiki predložila parlamentu le suhoparen delovni program. Kritizirali so klečeplazno politiko napram ententi in opozarjali na stike z Rusijo in Bolgarijo.

Med strankami je opaziti živalno gibanje. Te dni so zborovale klerikalne stranke v Zagrebu, to so Slovenska ljudska stranka, Hrvatska pučka stranka in Bunjevsko šokačka stranka, ki so izrazile zaupanje Jugoslovanskemu klubu.

Vlada ne stoji prav trdno. Muslimani groze z opozicijo, ker jim vlada ni izpolnila danih obljub.

Dnevne vesti.

Še ceo v Ameriki vedo, kdo je Emil Štefanovič, urednik »Delavskih novic«. O njem namreč piše »Proletarec«: »Slovenskim časopisem se je pridružil še en »edini« delavski list. Uboga fraza, koliko trpi! List bo »vzgojevalen«, toda mi vemo, kdo tiči za tem vzgojevanjem. Ljudje, ki se skrivajo zadaj, bodo skrbeli, da bo v njem mnogo demagogiranja in zavanja. Urednik, ki mu je dana nova naloga, je pred nekaj meseci še pobijal nazore in taktiko ljudi, pri katerih je sedaj v službi. Ali je svoje mnenje izpremenil? Velik napredek v življenju enega človeka je, če postane čez noč odrešenik — edini — ki je našel pravo pot, po kateri bo privedel Izrael v obljubljeno deželo.«

Kako sodijo o naši državi v inozemstvu. Ameriški časopisi poročajo o propagandi jugoslovanskih kapitalistov, ki so poslali po časnikarskem uradu Associated Press dopis iz Belgrada, ki nad vse hvali razmere v naši državi, tako, da bi mislil vsak inozemec, da živimo v raju. Ameriški časopisi dostavljajo: »V Jugoslaviji je paradiz in čudimo se samo, zakaj silijo ljudje v Ameriko. Dalje se čudimo, zakaj rojaki v stari domovini v svojih pisnih sorodnikom v Ameriki tako stokajo in moledujejo za dolarje. Pa kaj bi se čudili! Lepa slika Jugoslavije je samo za ameriške bankirje z debelimi mošnjami, pri katerih že trkajo belgrajski absolutisti, čeprav »ne potrebujejo pomoči od zunaj.« Prava slika sedanje Jugoslavije je slika pekla.«

Zakon o pobijanju draginje. Zakonodajni odbor narodne skupščine je pregledal toli osovraženo naredbo o pobijanju draginje ter jo je temeljito predelal. Sklep zakonodajnega odbora, ki velja vbodoče

koč zakoni, stopi v veljavo dne 22. januarja 1922. Občinska sodišča za pobijanje draginje so odpravljena. O vseh po novem zakonu kaznivih dejanjih bodo vbodoče sodila okrajna sodišča in je proti njihovim sodbam dopusten vzklic na okrožno ali deželno sodišče. O določevanju najvišjih cen (maksimiranju) najvažnejšim vrstam življenjskih potrebščin, ki je spadalo dosedaj v delokrog odpravljenih sodišč za pobijanje draginje, novi zakon ničesar ne govori. — Jugoslovanska buržoazija se je temeljito pokidala na tisti košček demokracije, ki jo je dovolila ljudstvu v hipni navdušenosti. To je ista stvar kakor z drugimi pravicami, ki smo jih pričakovali po izidu vojne: mnogo oblakov, nič dežja. Občinska sodišča, ki smo od njih pričakovali, da nam bodo vsaj malce izboljšala položaj, so prišla in so izginila za obzorjem. Ne pozabimo ob tej žalostni smrti, kdo so bili pogrebci: Vsi, ki so danes državotvorci in vsi ki upajo, da postanejo na njim podoben način državotvorci: demokrati, radikalci, klerikalci, samostalci, narodni socialci in vsi drugi -alci, ki spadajo med odkrite in zakrite buržuje!

»Radničke novine« so postale osrednje glasilo naše zedinjene stranke. »Radničke novine« izhajajo v Belgradu dvakrat na teden in stanejo za 3 mesece 25 dinarjev. Uredništvo se nahaja v novem in uprava v starem socialističnem »Narodnem domu«. Vsak sodrug ve, kolika je važnost delavskega tiska, ve tudi, kako bi bilo važno, da izhaja naše osrednje glasilo kot dnevnik. Zato se bo vsak sodrug, ki mu razmere dopuščajo in ki razume cirilico, poleg »Napreja« naročil tudi na »Radničke novine«.

Kdor hoče delavski »Žepni koledar«, naj si ga takoj naroči pri pokrajinskem tajništvu SSJ v Ljubljani, poštni predal 168 (Francišškanska ulica 6/I.) Velja samo 5 dinarjev. Oblika je zelo lepa. Vsebina bogato razvrščena. Vsebuje tudi več praktičnih, vedno potrebnih računskih razpredelnic. Vsakemu delavcu bo v korist. Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči!

Ljubljana.

Iz tovarne za klej v Ljubljani. Tu imamo neke vrste organizacijo, ki se imenuje Jugoslovanska strokovna, ki se je zelo razšopirila po naši tovarni, kakor bi ne bilo nobenega drugega v tovarni kot samo Marijine device in njih sinovi. Zaraditega smo se oglasili, da ne bo javnost mislila, da smo vsi tako prifrknjeni, kakor si predstavljajo vrhovni voditelji strokovne zveze. Kdo je bolj prifrknjen, naj pokaže naslednji slučaj: Pred božičnim praznikom je ravnatelj naše tovarne nakazal vsakemu delavcu nekaj premoga, ki ga pa ni takoj odračunal pri plači. Seveda so se tukaj zmotili naši zaupniki, ker so mislili, da bo naš ravnatelj plesal na tamburico Jug. strok. zveze. S tem hočemo reči, da so mislili, da se ravnatelj ne upa vračunati premoga, nam ubogim preslepljenim delavcem. Prestepljeni! Po praznikih so se zbrali v svoj tabor, ter se posvetovali, kako bi se g. ravnatelju za naklonjenost prikupili. Preveč vzradoščenj, kakor so bili, niso prišli do nobenega zaključka in je zatorej g. tovariš Kordin predlagal: Vsi za enega, eden za vse. Vam povem odkrito, tukaj nas je nad 100 po številu, vsak naj nekaj da, pa bomo kupili našemu direktorju magari par flaš šampanjca in sto ali pa še več komadov egiptovskih cigaret, ter mu ponudili za njegovo socialno sočutje kot novoletno darilo. — G. predsednik Bricelj da predlog na glasovanje, ter je enoglasno pro-

dr. seveda, da bo še bolj držalo je g. Juvan, mojster, kar z obema rokama glasoval. Za zahvalo je g. ravnatelj premog zaračunal. Torej vse to se je zgodilo in želimo, da predlog vzame tajništvo Jug. strok. zveze v zapisnik. Mi pa imamo še vedno svojega tovariša v bolnici in smo zadnjič nabrali komaj par kronic zanj in še s tistimi par kronicami se hoče g. vsegamogočni Bricej, v najnovejših in zadnjih časih, bahati v javnosti ozir. v »Novem času«. Tako je! Srca Vas bodi! Več delavcev.

Predavanje o T. G. Masaryku. Jugoslovnsko - češkoslovaška liga v Ljubljani priredi v petek, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma predavanje o predsedniku čehoslovaške republike T. G. Masaryku, njega življenju in delu. Predaval bo dr. Ivan Lah. Številne skioptične slike bodo pojasnjevale glavne momente iz življenja tega velikega češkega politika in filozofa. Vstopnina za osebo 1 dinar. K obilni udeležbi vabi odbor.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani. Na I. rednem občnem zboru »Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani« dne 5. t. m. se je izvolil sledeči odbor: Predsednik prim. dr. Vinko Gregorič, podpreds. dr. Tone Jamar, tajnik dr. Fran Svetina, tajn. nam. dr. Albin Gregorc, blagajnik dr. Alojzij Šlehta, blag. nam. dr. Josip Volavšek, knjižničar prof. dr. Alojzij Zalokar, odborniki prim. dr. Fran Gössl, dr. Rudolf Kobal, dr. Andrej Jenko, dr. Karol Brabec, dr. Mavricij Matjašič, dr. Mavricij Neri erger. — Prosilke za Löschner-Maderjevo ustanovo se opozarjajo, da vlože prošnje do 31. t. m. na odbor »Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani.«

Podporno društvo slepih v Ljubljani. Wolfova ulica 12. se najpriščneje zahvaljuje vsem plemenitim srcem, ki so doprinesli dar za Božič in Novo leto in s tem pripomogli našemu odboru, da je lažje razdelil med vse svoje redne člane — razen odbornikov — po 350 K kot prvo novoletno podporo. Marsikatera revna starčka je prinesla zadnji dinar, da je prispevala našim potrebnim članom. Želimo, da bi se tudi premožnejši bolj zanimali za naše društvo, ki zbira in oskrbuje najpotebnejše, to je slepe. — Odbor.

Pluj.

Prva občinska seja. Prva javna seja občinskega odbora. V soboto dne 7. t. m. se je vršila prva seja obč. odbora z dnevnim redom: I. Volitev odsekov; II. sklepanje o prodaji vojašnice erarju; III. tajna seja. Župan sodrug Lozinšek je konstatiral sklepčnost ter dal prečitati zapisnik seje o zaprisegi župana. Nato so se vršile volitve v odseke in sicer pravni in upravni odsek. Stranke so se sporazumele tako, da je bilo izvoljenih v pravni odsek (10 članov) 4 SSJ, 3 NSS, in 3 JDS.; v upravni odsek pa (12 članov) SSJ 6, NSS 2 in JDS 4 člane. Načelnikom pravnega odseka je bil izvoljen g. dr. Senčur (JDS) upravnega pa sodrug Šegula. V disciplinarni odsek je bilo izvoljenih 6 članov, od vsake stranke po dva. Temu odseku načeljuje g. Šerouk (NSS). Nato se je vršila razprava giede prodaje vojašnice. O tozadevnih pogajanjih je poročal g. D. Senčur. Vojašnica je bila cenjena na 7.752.000 K; za to ceno je vojaška uprava pripravljena vojašnico kupiti. Občinski odbor je sklenil vojašnico prodati. Kupnino se ima smatrati kot cenilno vrednost. Sklenilo se je obenem, da stopi občina v stik z vojaškim erarjem v svrhu nakupa velike in dominikunske

vojašnice. — Pri tej priliki pripominjamo, da bo po našem mnenju delovanje odsekov po takem načinu silno oteženo, ker sta samo dva odseka, ki se imata baviti z različnimi vprašanji. Zdi se nam, da je pravilnik obč. odbora potreben sprememb. Posebno važna se nam zdi ustanovitev odseka, ki bi se imel baviti izključno s prosvetnimi vprašanji (šolstvo, gledališče, ljudska izobrazba sploh) torej popolnoma samostojen odsek. Mislino, da bo občinski odbor vzel reorganizacijo odsekov v poštev, ker je po sedanjem načinu delovanje zelo nepraktično in neuspešno.

Klub »Soča«, podružnica Jesenice naznanja, da se bo vršil redni občni zbor društva v nedeljo dne 22. t. m. ob pol 3. uri popoldne v hotelu pri »Pošti« na Jesenicah.

Iz stranke.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. V nedeljo dne 22. t. m. se vrši javen shod, na katerem poroča poslanec sodrug Kisovar o delovanju parlamenta in o agrarni reformi. Shod se vrši v gostilni Brenčelj ob 9. uri predpoldne. Sodrugi udeležite se shoda v obilnem številu.

Slovenjvas - Kuničgunda. O agrarni reformi in o delovanju parlamenta bo poročal na shodu v nedeljo 22. t. m. sodrug poslanec Kisovar. Shod se vrši ob 2. uri popoldne v gostilni Lobenvein v Kuničgundi. Sodrugi iz Skorbe, Hajdoš in Gerčeje vasi pridite vsi na shod.

Sevnica. V nedeljo, dne 22. t. m. se bo vršil v prostorih gostilne Majer v Sevnici po prvi maši javni ljudski shod. Govornik iz Ljubljane. Somišljeniki, udeležite se polnoštevno!

Topolšica. Kraj. organizacije »Kmečko-delavske zveze« v Topolšici pozivljamo, da poravnajo naročnino za »Ljudski glas« pri sodr. Koželju Valentinu v tovarni usnja »Šoštanj«.

Št. III. Mislinje. Kraj. politične organizacije »Kmečko-delavske zveze« v Št. III in Mislinji sklicujeta v nedeljo, 5. febr. 1922 ob 13. v gostilni pri Sršiču izredni občni zbor. Dnevni red: 1. poročilo odbornikov, 2. volitev novega odbora, 3. raznoterosti. Vsak član naj prinese člansko knjigo s seboj. Vabljeni so vsi občinski odborniki naše stranke. Odbor.

Vestnik Svobode.

Seja centralnega odbora Svobode se bo vršila v četrtek 19. januarja ob 20. v tajništvu v Židovski ul. 1. I. nad. s sledečim dnevnim redom: Branje zapisnika; poročilo predsednika, tajnika, blagajnika; slučajnosti. Točna udeležba dolžnost.

Kulturni vestnik.

Repertoar narod. gledališča v Ljubljani.

Drama:

Četrtek, 19. jan. »Revizor«. Izven.
Petek, 20. jan. Zaprto.
Sobota, 21. jan. »Revizor«. Red B.
Nedelja, 22. jan. Popoldne ob 3. »Peterčkove poslednje sanje«. Izven.
Nedelja, 22. jan. Zvečer ob 8. »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski«. Izven.
Ponedeljek, 23. jan. »Revizor«. Red E.
Torek, 24. jan. Zaprto.

Opera:

Četrtek, 19. jan. »Evangeljnik«. D.
Petek, 20. jan. »Labodje jezero«. B.
Sobota, 21. jan. »Trubadur«. Red E.
Nedelja, 22. jan. »Tosca«. Izven.
Ponedeljek, 23. jan. Zaprto.
Torek, 24. jan. »Trubadur«. Red C.

Komorni večer kvarteta Zike. V pilsarni Glasbene Matice v Ljubljani se dobe v predprodaji vstopnice za ta večer, ki se bo vršil 23. t. m. v filharmonski dvorani. Vstopnice so po 15—2 dinarjev. Kvartet Zika moremo prištevati k najidealnejšim umetniškimi družentem zadnjih let in bo ta koncert gotovo najlepša prireditel v tej sezoni. Na programu so Smetana, Beethoven in Dvořak.

Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino. Izdajajo in urejajo F. Kidrič, R. Nachtigal, Fr. Ramovš. Prva dva snopiča III. letnika sta pravkar izšla z dobro jezikovno vsebino. Prihodnja dva snopiča bosta izšla poleti z literarno-historično vsebino. Časopisa III. letnik stane 20 dinarjev; kdor si ga naroči, naj javi svoje ime upravništvu Časopisa v Ljubljani, univerza.

Šport.

Smučji za vdeležence smučkega tečaja. katere razdeli Sportna zveza v sredo opoldne med 15. in 16. dobe posamezniki le z legitimacijami svojih klubov ali drugimi verodostojnimi izkaznicami ter proklamstveni izjavi za smučji. Odškodnino za obrabo smučji je treba položiti 10 Din., eventuelne poškodbe bo treba posebej plačati. Opozarjamo pa, da je tečaj sam popolnoma brezplačen. Sportna zveza.

Zimski športni termini: Sportna zveza priredi v letošnji sezoni sledeče tekme: 29. I. drsalna tekma na Bledu in smučska tekma Mrzli studenec (post. Bohinj) Bled. 2. II. Sankaška za prvenstvo Bohinja v Bohinju. 5. II. Sankaška za prvenstvo Jugoslavije v Bohinju. 12. II. Smučska tekma v terenu za prvenstvo Slovenije v Bohinju. 19. II. Smučska tekma v skokih za prvenstvo Jugoslavije raz skakalnice v Bohinju. 26. II. Smučska tekma v terenu za prvenstvo Jugoslavije na Planici pri Kranjski gori. Podrobnejši razpisi bodo v Športu, ki izide 25. t. m. Vse športnike opozarjamo že danes, da goje vztrajno trening. Sportna zveza.

Teoretični smučji tečaj za novince se bo vršil 19. t. m. zvečer ob 8. v veliki dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani. Vabimo vse novince, da pridejo če mogoče v polni smučarski opravi s smučmi in palicami vred, da se natančno pomeri jo smučji, odpravijo nedostatki in opozorijo novinci na vse, kar je treba urediti že pred praktičnim vezbanjem o terenu.

Gospodarstvo.

= **Ribarski tečaj na Bledu.** V zadnjih dneh prošlega leta se je vršil na Bledu prvi tečaj za umetno ribogojstvo, ki se je nadaljeval v zgodnji pomladi. Vodil je tečaj priznani strokovnjak prof. Ivan Franke. Ob priliki drugega tečaja priporočamo vsem, ki imajo veselje in prilike do tega pri nas do danes tako zanemarnjenega polja, da se ga udeleže. Blejske naprave so začasne in bodo nov moderni zavod zgradili v Bohinju.

Najnovejše.

RUSIJA JE CELO V SVOJEM UMIRANJU ODLOČNA.

LDU. Mosva, 17. jan. Ljudski komisar za zunanje stvari Čičerin je povodom zadnjih dogodkov v Karaliji poslal finski vladi noto, v kateri obdoljuje Finsko, da podpira protirevolucijo in jo dela odgovorno za povračilo nastale gmotne škode. Pot, ki vodi do mirne poravnave, pravi nota, je odvisna od tega, da izpolni fiska vlada zalitevo, ki jih je postavila ruska vlada.

NA RUSKEM UMIRA 30 MILLIONOV LJUDI ZA LAKOTO.

LDU. Harkov, 17. jan. Število stradalotih otrok v jekaterinoslavskem ozemlju znaša 109.000; vsega skupaj strada 400.000 ljudi. V chersonskem okraju strada 96.000 odraslih in 46.000 otrok.

Depisi.

Tomačevo. Tudi naš zaupnik v Tomačevem je imel čast sprejeti okrožnico plemenite S. S. D. U., ki ga je hotela zmagovito pridobiti, da bi sklical sestanek, kjer bo z judeževimi srebrniki pridobljeni prerok iz Ljubljane prišel razlagati rešitev revnega ljudstva. Niso naši sodrugi socialisti od včera, predobro poznajo volka v ovčji koži. In pesem pravi:

Črna zemlja naj pogrezne tega kdor odpada.

Tako g. Curhalek in drug, če se vam zdi še dobro pošiljati našim ljudem vabila, le dalje — papir se vedno rabi.

Zagorje ob Savi. V nedeljo 15. t. m. se je vršilo člansko zborovanje krajevne politične organizacije v Zagorju, na katerem sta pedala sodruga Anton Ule in Melhior Cobal poročilo ter raztolmačila razne sklepe. Člani so vzeli poročilo na znanje z raznimi željami, ki jih naj sporočijo tajništvu in načelstvu stranke. Zborovanje se je končalo v polnem soglasju, da je treba na podlagi sklepov strankinega zbora pričeti živahno agitacijo ter delati za razvoj stranke. V odbor so bili voljeni: Rihard Rancinger, predsednik, Dolinšek Franc, tajnik, Ule Anton star., blagajnik, Gostiša Franc, Leskovšek Anton odbornik, Prašnikar Anton, Magorš Ivan I. pa v nadzorstvo. Sklenjeno je bilo vsak mesec sklicati sestanke. Vsa pisma, zadevajoča politične organizacije, se pošiljajo na R. Rancingerja, steklarja v Zagorju. V denarnih zadevah pa na sodr. Antona Ule-ta, tajnika v Zagorju.

Sv. Jurij ob južni železnici. Pri nas imamo zdravnika, ki računa — kaj mislite? Za obiske pri njem na domu najmanj 300 K seveda. Daje pa tudi zdravila, toda samo za enkratno rabo, ker ne izroči nikomur recepta. Če je pa on poklican k bolniku, je najmanj, kar zahteva, 1500 K, navadno razši več in mnogokrat tudi 4000 kron. Zdaj pa pomislite, kako naj si dovoli mali kmet in delavec poklicati tako oderuškega zdravnika. V najhujši potrebi mora biti brez zdravniške pomoči. Kje si liberalna vlada? Kje si Pucelj, kje Drofenik, ki sta nam ob času volitev polnila ušesa z zlatimi obljubami? Ne bo več žetve za Vas! Svita se tudi pri nas. Zdravstveni odsek pa prosimo, da to zadevo preišče!

Globoko pri Brežicah. Naš občinski lov imajo v rokah zadružniki klerikalnega in samostojnega kalibra, na čelu jim poslanec SKS Ivan Urek. Zverine je skoro zmanjkalo, stopili so skupaj in premišljevali, kaj bi naj to bilo — naenkrat se jim je zasvetilo, da so v občini socialisti, tem pa bogatašem ni treba zaupati. Postavili so stražo, da jim polovi ljudi, ki streljajo zverino. In ujeli so bogatega tihotapca. Ta pa, kot somišljenik SKS, si je mislil: Pojdem k g. Ureku, on mi bo odpustil, saj sem zani agitiral in ga volil. — G. Urek je v zadregi. Ni dobro se tistemu kmetu zameriti, saj je eden glavnih agitatorjev. Samostojni divji lovec F. K. ne sme pred sodnijo. Saj, če pomislimo, en zajček res ni zamere vreden, stane tako malo, občinska blagajna pa je polna dobrot, ki jih plačajo siromašni kmeti in delavci. — In sklical je g. Urek sestanek, da

se pogovori z ostalimi zadružniki. Pa je pri vincu in petju prepričal celo svoje politične nasprotnike (kapitalisti se med seboj poznajo), češ, tako je bolje, da se mi bogati kmetje veselimo, kot pa da bi drug drugega gonili na sodnijo. — Vprašamo javno g. Ureka, ko bi moral na svojem mestu zakone poznati bolje kot druge osebe, če boste ta prestopek pred sodnijo zakrili, kakor je bila pred leti zamolčana neka hiša, v kateri je mati neke žene pekla prepovedanega srnjaka. Poštene delavce blatite po shodih, da so taki in taki in da jim treba vzeti orožje in prikrajšati jih sploh za vse državljske pravice, ker so nevarni, če le nosijo socialistično prepričanje. Dolgo se ne boste več tako ponášali, zato bomo poskrbeli. Prihodnjic pa še kaj več. — Opazovalci.

Globoko pri Brežicah. 26. 12. m. l. se je nahajalo v gostilni pri županu občine Globoko Jožefu Molanu več gostov, med njimi agitator SKS Ivan Ogorec. Ta je začel naenkrat brez povoda streljati iz samokresa in je spravi prisotne v smrtno nevarnost. Županova dolžnost je, da tega nevarnega človeka po predpisih izroči oblastvom, da ga sodijo radi prestopka kazenskega zakonika. Pa ne tako, da ga obvarujete pred sodnijo kakor g. narodni poslanec SKS Ivan Urek Franca Kržana, ki se je pregrešil s svojevoljnim streljanjem zverine v občinskem lovišču. Opozarjamo obenem vse občinske odbornike, da postavijo v občinski seji predlog na glasovanje, da se Ogorec postavi pred sodnijo in izključi kot občinski odbornik, saj pametnega od njega po takih dogodkih itak ni pričakovati. Zadnjič je s pijano žensko pred otroci počenjal nečistosti — kaj praviljo samostojneži k takim ljudem v svoji stranki? Mi bomo stali na straži in zahtevali, da se kaznuje, kakor ste samostojneži ovajali oblastim poštene naše fante in jim kratili državljske pravice. — Prizadeti.

Glohoko. Veselili smo se novega rudniškega poslovodje, ki je prišel od nekod iz novomeškega okraja. Menili smo, da bo imel več socialnega čuta, kot ga je imel njegov prednik, a varali smo se. Komaj par mesecev je tu, pa smo ga že sili. Več slučajev je, da je naše tovariše kaznoval tako, da jim je odtrgal polovico dnevne mezde, in to za malenkost. Ta človek je pozabil, da je po zakonu prepovedano nočno delo za mladino pod 20. letom. Pridno goni to mladino v rove. Opozarjamo g. poslovodjo, da premisli, kaj dela, sicer bomo drugo struno napeli. — Prizadeti.

Študenice pri Poljčanah. Tisti, ki pravijo: Ljubite se med seboj! so se sprli in pri občinskih volitvah sta bili dve klerikalni listi. Pa kako so se žrli med seboj! Posledica je bila, da so se Sp. Poljčane odtrgale od občine Brezje, kamor pač spadamo. Gospodu župniku Čedetu v Studencih tudi to ni po volji. Razumljivo: Občinska blagajna ne bo več prispevala za cerkvene sveče. Ko je neki sodrug imel opraviti v farovžu, so se visokočastiti gospod pritožili, češ, nikdo ne mara zame. Ni čuda, če se spominjajo klerikalnega gospodstva in pravičnosti za časa volitev . . . — Fantje iz fare.

Šmartno ob Paki. 8. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor »kmečko delavske zveze.« Izvolili smo odbor, ki ima namen razorati še ostalo neobdelano zemljo. Začeli smo z delom in kljub pritisku smo dosegli kar lepe uspehe. Razširili smo naš list »Ljudski glas« in kmalo ne bo hiše, ki bi bila brez njega. V odbor so izvoljeni: Omladič M., predsednik, Iv. Bizjak, blagajnik, Fr. Primožič, tajnik, Jak. Pavšek in V. Mežnar odbornika.

SODRUGI

Ako hočete biti bolj poučeni o kulturnih, gospodarskih in političnih zadevah slovenskega delavstva naročite

„NAŠE ZAPISKE“.

List stane letno 100 K in se naroča pri upravi Slovenske Socialne Matice, Ljubljana poštni predal 13.

Po svetu.

— Pa naj reče kdo, da se ne hudejemo po pravici, ker zbirajo milijone za zakonske postelje. Zavezniškim diplomatom delajo ogromni računi in izdatki bivšega cesarja Karla in njegove soproge Zite velike preglavice in tako so sklenili, da bo plačala večino računov madžarska vlada obenem z malo entento, za katero je bistvenega pomena, da prenehajo Karlova monarhistična pustolovstva. Dejstvo, da imajo Karol in člari njegove družine še vedno dosti prijateljev na Madžarskem, je razvidno iz tega, da so prijatelji prejšnje kraljice kupili slednji posteljo za dva milijona kron, seveda madžarskih. Oblasti niso hotele dovoliti javnega razkazovanja te postelje, ki je bila takoj poslana na Madeiro, kjer se nahaja bivši cesarski par v pregnanstvu. Ker vemo, da so madžarski bogataši pravi potomci opic po slavni Darwinovi teoriji, se prav nič ne čudimo, da so zložili skupaj dva milijona kron za zakonsko posteljo, o potrebi katere seveda nočemo dvomiti, ker vemo, da je ekscesar sedaj brez posla. Vendar smo pa skromnega mnenja, da bi se madžarski buržuj vsaj enkrat v letu lahko spomnili madžarskega ljudstva, ki bi mu dva milijona kron gotovo bolj zalegla, kakor pa bivši zares »cesarski« dvojici.

— Vislice in paragrafi so samo za delavce, nikakor pa ne za gospode kapitaliste. Ameriški puškar Fommy D' Connor, ki ima na vesti nekaj človeških življenj, je bil ponovno ujet, priveden pred sodišče in obsojen na smrt. Pred mesecem dni bi se imela izvršiti smrtna obsodba. D' Connor je v čikaških »nižinah življenja« zelo poznana oseba. Vpliv ima tudi »višje« zgoraj. In tako so govorili, da D' Connor ne bo nikdar obešen v čikaški ekrajni ječi. Pred tedni je pobegnil iz zapore in z njim še štirji drugi. Pri načrtu za beg so sodelovale tudi ječarske veličine, oziroma nastavljenici. Drugače bi mu bilo nemogoče pobegniti. To ni prvi slučaj, da je D' Connor pobegnil. In med zločinci njegove vrste se najde še več takih, ki jih stene ječ ne »drže«. Eni se gibljejo na prostem in ogrožajo osebno varnost ljudi.

— Zapomnite si sodrugi, da vas zamore rešiti samo socializem, ki premika gore. V Washingtonu so završili oboroževalno konferenco, ki so jo pomotoma sklicali pod naslovom »razoroževalna«. In se je vzdignil zastopnik Francoske in povdaril, da mora imeti Francoska najmanj toliko bojnih ladij kot jih ima Japonska. Za njim se je oglašil italijanski delegat in izvajal, da ne sme biti Francija močnejša od Italije, ki mora imeti vsaj toliko vojaštva kot Francoska. Na ta način se je zaključila nebeška komedija v washingtonski palači, pred katero je bil vsaj vsak drugi dan aretiran Urbain Ledoux, ki je nosil kakor Diogenes v starih časih prižgano svetiljko ob belem dnevu in iskal poštenega človeka. Zanimivo je, da je obiskal pred tedni bližnjo policijsko postajo in zahteval zaporno povelje pro-

fi štirim osebam, ki so podpisale pogodbo četverne mirovne zveze Ledeoux je obtožil dotičnike, da prodajajo ukradeno blago in sicer v razna mesta in pristanišča ter dežele v Sibiriji, Kitajski, Mandžuriji, Koreji, Indiji, Judokini, Siriji, Mezopotamiji in na Filipinskih otokih, ki so se jih prisvojili posili in brez vsake božje in človeške pravice. Pred kratkem je prišel Ledoux, ki je na glasu, odkar je vodil javne dražbe brezposelnih delavcev v Bostonu pred hotel, v katerem je nastanjen delavski voditelj Evgen V. Debs, ki so ga ravnokar izpustili iz ječe, kamor so ga vrgli ameriški kapitalisti ter mu izročil svetiljko, rekoč, da je končno našel enega poštenega človeka in da mu je svetiljka torej nepotrebna. S svetiljko mu je izročil tudi besedilo govora, ki ga

je držal Kristus na gori. V govoru, ki ga je nato imel Ledeoux, je primerjal socializem s silo, ki premika gore. Njegovemu govoru je prisostvovalo več deset tisoč delavcev, ki so si prisegali, da ne bodo odnehali od svetega boja, ki ga vodijo, da pride do veljave človek, ki mora zmagati nad denarjem.

Utrinki.

Kapitalizem krati človeku pravico do dela, in ko se potem v brezposelnosti klati po svetu — ga vrže v ječo.

Kapitalistična pravica je tako, ki delajo, nimajo ničesar, ko oni, ki lenarijo, imajo vsega v izobilju.

Pomanjkanje živeža je bilo že ob časih, ko ni bilo kapitalizma, ali takrat radi tega, ker je bilo pomanjkanje splošno. Kapitalizem je pa predrugačil svet tako, da je živeža za vse dovolj, pa vendar ogromna večina delavnega ljudstva strada.

Ptica ali kaka druga žival ima pravico vzeti si živež tam kjer ga najde, le človek mora sredi obilice ostati lačen, raztrgan in brez strehe. Če premislimo, da mnogi ljudje, ki pod temi razmerami trpe, pri volitvah še vse eno glasujejo za stranke, ki ta red vzdržujejo, potem moramo resno razmišljati, v koliko so pametnejši od živali.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: France Svetek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Citajte velezanimivo študijo
Dr. Oto Bauer - Upratnik
Pot k Socijalizmu.

Cena K 2.—

Naroča se v upravi „NAPREJ“.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarnen.

Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Začasno znižane cene!

Pohištvo

in tapetniška delavnica.

Spalne in jedilne sobe, pisarniške oprave, fotole, klubove garniture ter kuhinjske oprave po nizki ceni

Brata Sever, Ljubljana, Kolizej,

Gosposvetska cesta št. 13.

Velika zaloga! Cenik zastoj!

Trgovina z pohištvom
Karl Preis, Maribor,
Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

pohištva

za delavce in železničarje.

Solidna postrežba! Nizke cene!

Tovarna
JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Barva vsakovrstno --
----- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice:

Maribor

Gospaska ul. 38

Novomesto

Glavni trg

Kočevje

št. 39.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

**la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
vporabo, kovaški premog in črni premog.**

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO - LJUBLJANA.

Poštni predal št. 13. — Poštni ček. rač. št. 10.532. — Telefon inter. št. 178. — Brzojavni naslov „Kodes Ljubljana“.

HRANILNI ODDELEK

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po $4\frac{1}{2}\%$, večje vloge proti polletni odpovedi po 5% . Hranilne vloge sprejema osebno ali po položnicah centrala v Ljubljani ali pa **podružnice:** 6 v Ljubljani, dalje: Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Koroška Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kranjska Gora, Radeče, Celje, Store, Soštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Sodrugi, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes

nad 3 milijone kron.

Pristopnina K 10.—

Član društva postane lahko vsak!

Delež K 200.—

Pristopati se zamore v vseh gori imenovanih podružnicah.

Ključavničarski vajenec,

močan in zdrav, se sprejme pri Stan. Schmid, Werkstätte für landw. Maschinen und Motore in Straß, Steiermark.

Pravo istrsko

črno brinje

se dobi v vsaki množini pri tvrdki PATERNOST & REMIC, Ljubljana, Slomškova ulica 11.

Ure budilke, nihanke, verižice, zlatino, srebrnino, očale in poročne prstane

kupite najbolje pri

A. Lečnik,

urar in zlatar, Celje, Glavni trg št. 4.

Popravila dobra in točna. Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

JADRANSKA BANKA

Beograd

Dejniška glavica: Kron 120,000.000
Rezerva: Kron 60,000.000

Trst

Dejniška glavica: Lir 15,000,000
Rezerva: Lir 5,000.000

Podružnice:

Beograd, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb
— Trst — Zadar — Opatija — Wien —

Naslov za brzojave:

Jadranska

Banca d'ria

Prejema vloge na knjižice, tekoči račun in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Naš ameriški oddelek stoji v zvezi z vodilnimi bankami v Ameriki in je v neposrednjem stiku z našimi izseljenci.

Afiliran zavod **FRANK SAKSER STATE BANK**

82 Cortland Street

New York City.

Puškarna

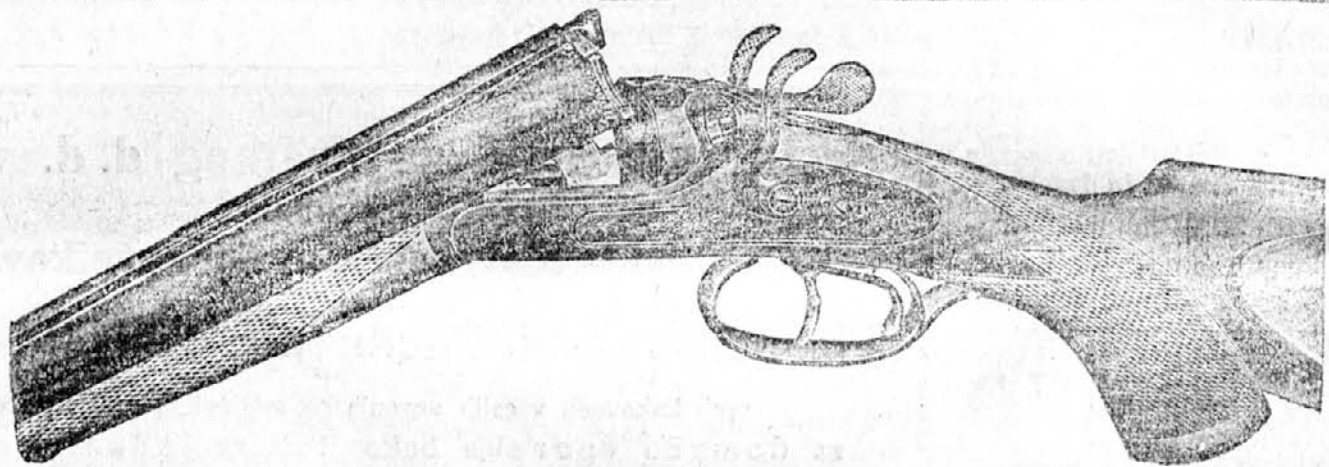
Kranju

F. Z. Z. O. Z.

Izdeluje vsakovrstno

== novo ==

orožje

Popravila se izvrše strokovnjaško. Oddelek za prodajo municije, revolverjev, pištol itd. **Ceniki na zahtevo!**

Slovenska eskomptna banka

Podružnice:

Novomesto in Rakek.

Kapital: 20,000.000 kron. Ljubljana, Selenburgova ulica 1. Rezerve okrog 6,000.000 K.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Naslednje tvrdke toplo priporočamo čitateljem

Obrtna naznanila!

Naslednje tvrdke toplo priporočamo čitateljem

Prva produktivna zadruga krojačev

Maribor, Ruška cesta št. 5
priporoča obleke za moške in ženske po zmernih cenah in dobre kakovosti.

I. mariborska produktivna zadr. čevljarskih izdelkov

Maribor, Orožnova ulica št. 4.

Prva mariborska delavska

pekarna

v Mariboru.

TISKOVINE

raznih vrst

izdeluje po nizkih cenah

„Ljudska tiskarna“. Maribor.

Gostilna

„LJUDSKI DOM“

Maribor, Ruška c. 7

priporoča

izbornu kuhinjo in pijačo.

INDUSTRIJA

Barve, laki in kemično-tehnični izdelki
Maribor, Meljska c. 12.

F. & A. UHER

spedicija in carinsko posredovanje

Maribor, Slovenska ulica 8.
Telefon 344. Telefon 344.